

Streng doorvoeren bedrijfs stijl levert boer geld op

Wageningen Universiteit onderscheidde onder melkveehouders al vier verschillende bedrijfsstijlen: kostenbespaarders, schaalvergroters, koeienboeren en arbeidsbespaarders. Uit vervolgonderzoek van Wageningen UR en Dirksen Management Support (DMS) blijkt dat melkveehouders die hun specifieke bedrijfsstijl stringenter doorvoeren, het meeste geld verdienen.

MEER UITGESPROKEN

Hoe méér een koeienboer koeienboer is, des te hoger is het economische saldo.

Foto: Twan Wiermans

De boer wikt, de markt beschikt, wordt in landbouwkringen nogal eens gezegd. Uit studies van Wageningen UR blijkt echter dat boeren minder speelbal zijn van markten en beleid dan sommigen willen geloven. Hoe melkveehouders beter gebruik kunnen maken van de sterke en zwakke punten van hun

bedrijfsstijl, werd onderzocht in een studie van Wageningen UR en adviesbureau DMS. In eerdere studies werden rundveebedrijven gerangschikt naar vier bedrijfsstijlen, met ieder hun sterke en zwakke punten: kostenbespaarders, schaalvergroters, koeienboeren, arbeidsbespaarders (zie tabel 1 voor de kenmerken). Nu is gekeken naar de economische sterkten en zwakten in de bedrijfs-

ontwikkeling van de vier stijlen. Hiervoor werden de boekhoudgegevens van 146 melkveebedrijven bestudeerd. Hans Dirksen, eigenaar van DSM, herkent de vier afzonderlijke stijlen bij zijn klanten, alsmede de sterke en zwakke punten. "Dit onderzoek bevestigt nog eens dat melkvee-houders vooral moeten vasthouden aan hun eigen bedrijfsstijl en zich niet moeten laten afleiden door de meningen van anderen."

Bedrijfseconomische resultaten

Wanneer de bedrijfseconomische resultaten van de vier stijlen naast elkaar worden gelegd, blijkt dat met elke stijl een goed inkomen is te behalen. En voor alle vier de stijlen geldt dat het stringent doorvoeren ervan extra geld oplevert (zie tabel 2). Hoewel veel melkveeouders meerdere bedrijfsstijlen in zich hebben, toont dit onderzoek aan dat melkveeouders vooral moeten vasthouden aan hun eigen stijl en die liefst stringent moeten doorvoeren. Hoe stijlspecifieker de boer, hoe meer geld hem dat oplevert. Dat wil zeggen: naarmate een koeienboer meer als koeienboer werkt, zal zijn inkomen hoger zijn. En naarmate een kostenbespaarder de kostenbesparingsstrategie beter weet toe te passen, hoe beter dit voor zijn portemonnee zal zijn.

Volgens Dirksen maakt het onderzoek vooral duidelijk dat niet één manier van boeren de beste is. Er is dus ook niet één ontwikkelpad dat als beste moet worden aangemerkt. Kant-en-klare concepten voor succes, zoals aangedragen door sommige voorlichters en wetenschappers, bestaan dus niet.

Stijlspecifieke kwetsbaarheden

De onderzoekers keken ook naar de verschillen in economische bedrijfsresultaten tussen een goed jaar (redelijke melkprijzen, 2010) en een slecht jaar (lage melkprijzen, 2009). In een periode met een redelijke en stabiele melkprijs kan schaalvergroting resulteren in een hoger inkomen, ondanks een lagere marge per kg melk. Echter, 'de schaalvergroter' blijkt in mindere tijden het meest kwetsbaar van alle stijlen. Met name de 'kostenbespaarder' weet een dergelijke mindere periode goed te overbruggen. De relatief hoge marge bij kostenbespaarders is natuurlijk vooral het gevolg van de lage kosten: de vaste kosten zijn relatief laag en daarnaast zijn de ruwvoerkosten laag doordat veel ruwvoer van het eigen bedrijf komt.

Tabel 1

Vier bedrijfsstijlen.

Kostenbespaarders	Bedrijven zijn gemiddeld wat kleiner, hebben een wat lagere melkgift per koe en lagere voer- en quotumkosten. Kostenbespaarders staan bekend als zuinige boeren.
Schaalvergroters	Uit de relatief hoge quotumkosten kan worden afgeleid dat deze bedrijven in de afgelopen jaren relatief sterk zijn gegroeid in aantal melkkoeien, melkquotum, hectares en het aantal koeien per VAK.
Koeienboeren	Het aantal kg melk per hectare is hoger dan bij de andere stijlen. Koeienboeren onderscheiden zich door hogere producties per koe, fokkerijkosten, omzet en aanwas en aantal stuks jongvee per melkkoel.
Arbeidsbespaarders	Het aantal koeien en hectares per arbeidskracht zijn hoog. De krachtvoergif en de productie per koe zijn relatief gering.

Tabel 2

Versillen tussen bedrijfsstijlen.

	Kostenbespaarders	Schaalvergroters	Koeienboeren	Arbeidsbespaarders
Aantal koeien	89	153	96	102
Koeien per ha	1,6	1,8	1,9	1,9
Koeien per VAK	66	92	75	95
Krachtvoergif/koe	1.700	2.100	2.400	1.900
Krachtvoerkosten per kg meetmelk	4,9	5,3	6,0	5,0
Omzet en aanwas per koe	245	235	451	303
N-overschot per ha	144	227	217	210
Saldo per kg meetmelk (bij stringent doorvoeren bedrijfsstijl)	32,05	28,55	30,30	30,11
Saldo per kg meetmelk (bij minder stringent doorvoeren bedrijfsstijl)	29,28	29,21	29,38	28,18

Wie het idee heeft om zich een andere bedrijfsstijl aan te meten, komt bedrogen uit. Overstappen op een andere bedrijfstijl is onmogelijk. "Als je op 20.000 liter/hectare zit, moet je er niet van dromen een kostenbespaarder te worden", stelt Dirksen. "Een kostenbespaarder heeft vaak goedkoop grond kunnen bemachtigen, bijvoorbeeld door een huwelijk. Dat geluk hebben veel andere melkveeouders niet. Als je een kostenbespaarder bent (een extensievere boer), word je zomaar geen koeienboer." Houd je dan ook bij je eigen bedrijfsstijl, adviseert Dirksen.

Stijlen en duurzaamheid

De stikstof- en fosforbelasting lopen uiteen tussen bedrijven en stijlen. Opvallend is dat er geen verband is tussen de bedrijfsintensiteit en de milieubelasting. Als we kijken naar de overschotten per hectare, blijkt dat de kostenbespaarders voor zowel stikstof als fosfaat de laagste overschotten hebben. De extensievere kostenbespaarders hebben de laagste input van krachtvoer, kunstmest en dierlijke mest per hectare. De overschotten zijn het grootst bij de schaalvergroters.

